

recent verschenen

Nieuwsbrief Kijk op Exoten nummer 3

Eind januari is het derde nummer van Kijk op Exoten verschenen, de nieuwsbrief die onderdeel uitmaakt van het Signaleringsproject Exoten, dat op initiatief van het Team Invasieve Exoten (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit) is opgestart en waarvan RAVON de trekker is. Inmiddels hebben zich ruim 600 mensen aangemeld om Kijk op Exoten voortaan automatisch toegemaïld te krijgen en de aanmeldingen blijven binnen stromen!

In deze derde editie van Kijk op Exoten weer aandacht voor een aantal interessante exoten die al in Nederland aanwezig zijn, of door specialisten de komende jaren verwacht worden, zoals Grootbekforelbaars, zwartbaars, bluegill en Groene zonnebaars.

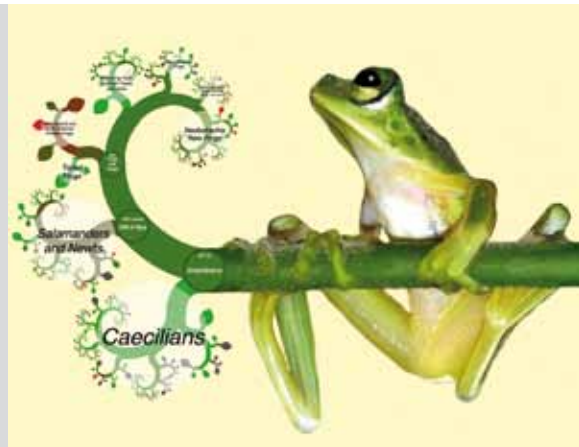
Met deze informatie verwachten we de kans te vergroten op het tijdig signaleren van dergelijke soorten. We hopen van harte dat u bereid bent de waarnemingen online te melden via Waarneming.nl, Telmee.nl, of -voor de sportvissers- Mijnvismaat.nl.

U kunt zich via de RAVON-website (>Publicaties > Nb exoten) aanmelden voor deze

Tree of amphibian life

Recent verscheen de 'tree of amphibian life' online. Een unieke voorstelling van de stamboom van amfibieën, gevisualiseerd als een combinatie van een boom en een kaart. De makers van One Zoom willen het bewustzijn vergroten over de enorme diversiteit aan soorten, over hun evolutionaire geschiedenis en de bedreigingen van deze rijkdom. En dat lukt op deze visueel aantrekkelijke manier heel gemakkelijk. Elke soort is een blaadje aan de boom. Het is mogelijk om de hele stamboom te bekijken inclusief extra informatie over bijvoorbeeld de beschermingsstatus: hoe meer je inzoomt hoe meer informatie je krijgt.

Ook beschikbaar zijn stambomen van vogels, zoogdieren en bacteriën (> 400.000 soorten!). Binnenkort komt de stamboom van reptielen online. OneZoom stelt je ook in staat je eigen werk op deze manier te visualiseren.

Binnenkort komt er ook de mogelijkheid om het in combinatie met R (statistiekprogramma) te gebruiken, komen er foto's bij en wordt het als interactief medium geschikt voor musea.

Meer info: <http://www.onezoom.org>

Annemarieke Spitzen

digitale nieuwsbrief. U kunt hier ook alle eerder verschenen nummers gratis downloaden. De vierde editie zal april 2013 verschijnen.

Jeroen van Delft & Kris Joosten

Visatlas Flevoland

De mysterieuze omslagfoto van de Visatlas Flevoland, is een spitsvondige verwijzing naar het verborgen leven onder de waterspiegel. Hoewel Flevoland een jonge provincie is – het ontstaan wordt op verhelderende wijze beschreven – is de provincie rijk aan vissoorten. De atlas geeft inzicht in de ecologie en verspreiding van alle vissen in Flevoland, in maar liefst 37 soorthoofdstukken. Leuk aan de atlas is, dat vanuit verschillende invalshoeken wordt verteld over vissen, hierdoor leest de atlas prettig. Er komen verschillende mensen aan het woord die elk op hun eigen

wijze betrokken zijn bij vissen in Flevoland. Zo komen onder andere een natuurbeheerder, een beroepsvisser, duikers, hengelaars, ecologen en controleurs aan bod. Ook de uitgebreide beschrijving van verschillende vangtuigen en de bruikbaarheid ervan om verschillende soorten te inventariseren is erg verhelderend. Met de Visatlas Flevoland is er een prachtig boek over zoetwatervissen bijgekomen, zeker een aanrader voor in de boekenkast.

**Willem Kuijsten, Ecoloog
Royal Haskoning DHV**

Vissenatlas Gelderland

Dit langverwachte boek komt in een tijd dat de ene na de andere provincieatlas uitkomt.

Het boek komt van Profiel uit Bedum en past daarom in de lijn van de atlanten van Groningen/Drenthe (2008) en Noord-Brabant (2010). Deze uitgave is geredigeerd door Nils van Kessel (Natuurbalans) en Jan Kranenburg (RAVON) en de teksten zijn geschreven door een grote groep bevoegde viskenneren. En dat is te merken. De ruim opgezette, rijk geïllustreerde vissenatlas Gelderland geeft een zeer goed beeld van de Gelderse waterecologie en het vissenbestand. In het voorwoord start Jan Terlouw met "Wie het woord Gelderland hoort denkt wellicht niet in de eerste plaats aan vis." Maar dat is na dit boek wel anders. Deze provincie bevat een groot arsenaal aan watertypen en dat levert heel veel soorten op.

De atlas bevat natuurlijk primair 57 zeer goed leesbare en uitgebreide soortbeschrijvingen van de meest aangetroffen soorten. Enkele soorten zijn samen beschreven. Het palet loopt van blankvoorn tot de

nieuwste exoot. Naast de basisbeschrijving van de soorten (uiterlijk, habitat en voedsel, voortplanting en levenscyclus) wordt bij elke soort ingegaan op de verspreiding in Europa en Nederland en op het voorkomen in Gelderland. Afrondend worden bedreigingen en kansen behandeld. Alle soortbeschrijvingen worden aangevuld met een zeer goed gekozen, duidelijke, verspreidingskaart en een aantal foto's. Omgevingsfoto's, detailfoto's, foto's in de eigen omgeving, foto's van vangsten, onderwaterfoto's. Naast de foto's van Jelger Herder en Arthur de Bruin hebben de redacteurs kunnen putten uit het werk van vele (hobby) fotografen en daarmee is dit tekstueel goede boek aangevuld tot een sierlijke uitgave.

Er wordt uitgebreid ingegaan op alle onderwerpen zoals de geschiedenis en huidige situatie van het water in Gelderland en de verschillende eisen die de vissoorten stelen aan hun leefomgeving. Ook komt de geschiedenis van de (Gelderse) vissen en visserij door de eeuwen heen ruim aan bod waarbij veel archiefmateriaal met de lezer gedeeld wordt. Het hoofdstuk over de bescherming van vissen en hun leefomgeving krijgt de aandacht die dit onderwerp verdient. Juist in de jaren dat, beter laat dan nooit, er veel geld besteed wordt aan maatregelen om vissoorten te redden worden de begrippen vismigratie en ecologisch herstel "tastbaar" gemaakt met enkele voorbeelden uit de praktijk. Er is ook een hoofdstuk besteed aan de uitleg over het verzamelen en analyseren van visgegevens. Het proces

om de vele bronnen van gegevensverzameling bijeen te brengen en daar zinvolle informatie uit te halen wordt daarmee dicht bij de vele mensen gebracht die al jaren bezig zijn met het verzamelen van verspreidingsgegevens.

Al met al blijkt de Vissenatlas Gelderland een kwalitatief hoogwaardig naslagwerk te zijn geworden over ecologie en verspreiding van de zoetwatervissen in Gelderland. Een atlas die voor iedere doelgroep geschikt is; voor de beleidsmaker, de ecooloog, de hengelsporter, de natuurliefhebber en de leek. Zelfs als je niets met Gelderland hebt, maar wel met vissen, dan is deze atlas nog steeds de moeite waard om te lezen of in de kast te hebben als naslagwerk. De Vissenatlas Gelderland legt de maatlat hoog voor de provincies die nog een atlas willen maken. Ik zou me kunnen voorstellen dat de schrijvers dit boek zeer nauwkeurig doorlezen voordat ze aan hun eigen teksten gaan beginnen. Plagiat wordt plegen wordt verleidelijk.

John Melis, Fryslân Grien, coördinator project Vissenatlas Friesland

Atlas van de Noord-Hollandse vissen

Vissen en vismigratie zijn 'hot', niet alleen door een toegenomen belangstelling door ecologen, maar ook vanuit Europees beleid en wetgeving zoals de Kaderrichtlijn Water. Er is een groeiend besef dat de verspreiding van vissoorten niet toevallig is, maar onderhevig aan regelmatige en voorspelbare patronen. Dat maakt vissen goede indicatoren voor de ecologische toestand van aquatische ecosystemen. Begrip van de relaties tussen vissoorten en hun omgeving is essentieel om herstel- en inrichtingsmaatregelen op waarde te kunnen schatten en duurzaam uit te kunnen voeren.

Dat moeten de auteurs van de 'Atlas van de Noord-Hollandse vissen', een samenwerkingsproject van onder andere Landschap Noord-Holland en Stichting RAVON, ook gedacht hebben. Het resultaat is een lijvig boekwerk over het voorkomen, de verspreiding en ecologie van brak- en zoetwatervissen in Noord-Holland. De waterrijke veengebieden van Noord-Holland herbergen een grote diversiteit aan vissoorten, waaronder enkele zeer zeldzame soorten als de grote modderkruiper en kwabaal.

De atlas is een unieke bundeling van ruim 124.000 viswaarnemingen, verzameld in de periode 1754 – 2012. Voor het actualiseren van de verspreidingsgegevens is door vele vrijwilligers fanatiek geschept, en soms bij nacht en ontij, geschenen en gekeken. In de atlas is dan ook veel waardering te lezen voor deze grote groep enthousiaste vrijwilligers die uiteindelijk de belangrijkste inspanning en bijdrage hebben geleverd aan dit project.

Het boek biedt overheden en (water)beheerders handvatten bij beleidsvraagstukken met betrekking tot verbetering van vismigratie en vishabitat, en inrichtings- en herstelmaatregelen. Bovendien draagt het belangrijk bij aan draagvlakvergroting voor bescherming, behoud en beheer van vispopulaties en aan begripsverruiming van vis – habitatrelaties.

Samenvattend is het een standaardwerk over de verspreiding van vissoorten in Noord-Holland. De atlas staat boordevol gedetailleerde informatie, maar is door de rustige vormgeving en de grote hoeveelheid illustraties, waaronder fraaie verspreidingskaartjes en vele prachtige onderwaterfoto's, toch erg leesbaar. De speelse rode vlakken en tekstelementen geven het boek een eigenwijs en fris karakter. Een 'must' voor zowel natuurliefhebbers en sportvissers, als water- en natuurbeheerders.

Jeroen Bosveld

Visatlas bestellen

www.sportvisserij nederland.nl (Flevoland)
www.landschapnoordholland.nl (Noord-Holland)
www.profiel.nl (Gelderland)

